

הדף היומי בבלי: מסכת בבא בתרא דף מ"ד
הדף היומי בהלכה: סימן ר"ג מסעיף ג' עד סעיף ח'
המוסר היומי: אהבת חסד חלק ג' פרק ו' עד 'ועיקר המצוה של שמחת חתן'

לוח
לימוד
יומי

שאלות ותשובות אקטואליות לחג הפורים

נלקטו מתוך ביאורים ומוספים למשנ"ב בהוצאת 'דרשו'

האם ניתן לקיים את מצות השתייה בפורים במשקאות חריפים או במיץ ענבים?

כידוע, מצוה לשתות יין בפורים "עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי", ולפחות לשתות יותר מהרגיל. לדעת הגרצ"פ פראנק אין לקיים מצוה זו אלא ביין, משום שנס הפורים נעשה באמצעות היין במשתה אסתר; ולדעת הגר"ש אלישיב והגר"נ קרליץ, אם כי עדיף לקיים את המצוה ביין, ניתן לקיימה גם במשקאות חריפים, כגון 'וודקה' ו'ויסקי'.

וגם לדעת הגר"י קניבסקי ניתן לקיים מצוה זו במשקאות חריפים, אולם יש לשתות גם מעט יין, כדי לקיים את הנאמר במגילה: "ימי משתה ושמחה". ולעומת זאת, שתיית מיץ ענבים - דעת הגר"ש וואזנר שאין בה מצוה כלל, משום שאינו משמח כיון שנאמר עליו: "ויין ישמח לבב אנוש".

[ביאורים ומוספים למשנ"ב 'דרשו', תרצה, 16]

האם נשים וילדים מצווים בשתיית יין בפורים?

לדעת הגר"ש אלישיב והגר"ש וואזנר אין לנשים לשתות יין לשכרה בפורים, ולדעת הגר"ח פ שיינברג לא תשתינה אף כשיעור 'רביעית', אולם לדעת הגר"י קניבסקי עליהן לשתות מעט יין. וכן דעת הכף החיים בנוגע לאדם שהיין מזיק לבריאותו, שאינו מחויב במצות השתייה, אך ישתה מעט יין כדי לקיים את הנאמר במגילה: "ימי משתה ושמחה".

ובנוגע לילדים - דעת הגר"נ קרליץ שאין חובת 'חינוך' במצוה זו; ויש לכך סמך בפירוש הגר"א על הכתוב: "ימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם", ימי הפורים - מצות משתה ושמחה, לא יעברו מתוך היהודים - הגדולים, וזכרם - קריאת המגילה, לא יסוף מזרעם - שאף הקטנים חייבים בה.

[ביאורים ומוספים למשנ"ב 'דרשו', תרצה, 14]

על אילו פירות מברכים 'שהכל'?

אין מברכים 'העץ' או 'האדמה' אלא על פירות שגודלו בידי אדם, או שטובים לאכילה כשהם חיים, ללא בישול וכדומה, אבל פירות שגדלו מאליהם ואינם טובים לאכילה אלא לאחר בישול וכדומה - כשהוכשרו לאכילה, ברכתם 'שהכל'. וטעם הדבר משום שברכת הפירות נתקנה כדי לשבח על הבריאה המיוחדת של הפירות, ולכן אין לברכה אלא על פירות חשובים, אבל פירות אלו שבני אדם אינם טורחים לגדלם, ואינם ראויים לאכילה, אינם חשובים דים כדי לברך עליהם ברכה זו. [שו"ע ד, משנ"ב ה, וביה"ל ד"ה אילני; ביאורים ומוספים דרשו, 12]

איזו ברכה מברך הטועם מתבלין 'פפריקה' בפני עצמו?

תבלין המיוצר מפירות, ירקות או עֵלִים - האוכל ממנו בפני עצמו, מברך 'שהכל', משום שאינו מיועד לאכילה בפני עצמו, אלא לנתינת טעם במאכל אחר; והאוכל ממנו כשהוא מעורב במאכל אחר, אינו מברך עליו בפני עצמו, כיון שהוא בטל למאכל שאותו הוא מתבַּל. וכן חזרת, שום וכיוצא בהם, שאין הדרך לאוכלם בפני עצמם, יש לברך עליהם 'שהכל'; אולם, בליל הסדר, בו יש אוכלים את החזרת בפני עצמה לקיום מצות מרור, יתכן שאכילה זו חשובה דיה כדי לברך עליה 'האדמה'. [משנ"ב י, ושעה"צ טז; ביאורים ומוספים דרשו, 14 ו-16]

מדוע מברכים 'שהכל' על מוצרי סויה?

פרי שריסקה או טחנוהו באופן שתואר הפרי וצורתו אינם ניכרים כלל - ברכתו 'שהכל'; אך אם בדרך כלל נאכל פרי זה בצורה זו, יש לברך 'העץ' או 'האדמה' לכתחילה. ועם זאת, אם ייצרו מהפרי מאכל חדש על ידי תערובת של מרכיבים שונים, ולא ניכר בו כלל שמקורו בפרי זה - ברכתו 'שהכל' בכל מקרה. ומטעם זה מברכים 'שהכל' על מוצרי סויה למיניהם, (וכן על מאכל 'חֶלְוָה', המיוצר משומשום); ויש שכתב שזהו גם הטעם שמברכים 'שהכל' על שוקולד, המיוצר מכולי קקאו. [שו"ע ז, ומשנ"ב יב; ביאורים ומוספים דרשו, 19]

אתמול למדנו

- פרי הצומח על גבי ענף ולא הישר מן השורש, וגזעו קיים תמיד, וחוזר ומצמיח בכל שנה ענפים ופירות - ברכתו 'העץ'; ואף אם גזעו הוא גבעול דק, ופרי הצומח מהשורש, או שגזעו אינו קיים תמיד - ברכתו 'האדמה'.
- פרי הגדל על עץ הנמוך משלושה טפחים - ברכתו 'העץ'; אך יש מקומות שנהגו לברך עליו 'האדמה'.
- פרי שיש ספק אם ברכתו 'העץ' או 'האדמה', וכן מאכל שמעורבים בו פירות משני המינים, ויש ספק אם הרוב הוא מ'פרי העץ' או 'פרי האדמה' - יש לברך עליו 'האדמה'.

מחר נלמד

- מה מברכים על גידולי 'מצע מנותק'?
- מה מברכים על 'גידולי מים'?
- על איזה מאכל מברכים 'שהכל' ו'ברכת המזון'?